

Jézus Krisztus, menedzser

Egy építési vállalkozó – mert a görög tekton szó az apokrif iratok alapján inkább ezt jelöli, mint az ácsot – rendkívüli vezetői készséggel kihozza a hozzá csapódott tizenkét halászból, illetve egykori vámosból a bennük rejlő tehetséget és akaratot.

Az Evangéliumot lehet így is olvasni. Legalábbis Kiss Ulrich jezsuita atya a Corvinuson, a Zsigmond Király Főiskolán vagy kisvállalkozóknak tartott előadásain ki tudja bányászni a bibliai történetek üzletfejlesztési aktualitásait.

„Képzeljük el azokat a halászsokat: egész éjszaka nem fognak semmit, nulla, erre jön egy laikus és megmondja, hol vessék ki a hálójukat. Hát persze, hogy megrémül Péter, s a lélektani változás nyitottá teszi az új befogadására” – hoz példát arra, hogy a hagyományok döntögetése mit tud elindítani a mégoly konzervatív iparosokban is. Tulajdonképpen maradtak, akik voltak, de mégis más, nagyobb dolgot ember halászni, mint halat. „Jézus csak segítette az embereket a

saját tehetségük kibontakoztatásában, saját példájával mutatta meg, hogy több rejlik bennük, mint amit addig el tudtak képzelni.”

A kudarcból is építkezni, távlati vízióval rendelkezni, de keveset beszélni róla, inkább az embereket úgy irányítani, hogy azt érezzék, napról napra közelebb kerülnek a célhoz – lényegében erről szól a vezetés tudománya. A legfontosabb pedig a minőségi cél. A katolikus egyház erejét is abban látja Kiss Ulrich, hogy van egy elérhetetlen, de el nem évülő, minden kultúrában és minden időben a jelentőségét megőrző célja. „Isten országát létrehozni ma ugyanolyan aktuális, mint kétezer éve volt, tehát lehet ezen még dolgozni.” Különösen akkor – bár erre nem térünk ki a beszélgetésünk során – ha emberi bűnök miatt egy alacsonyabb bizalmi szintről kell folytatni az építkezést.

Kiss Ulrich ma már kissé sajnálja, hogy amikor több mint két és fél évtizede felszámolta addigi életét, és benne tekintélyes könyvtárát is, nem tartott meg párat a menedzsment kötetéből. De amikor belépett a rendbe, úgy gondolta, hogy többé soha nem lesz szüksége rájuk. „Fogalmam nem volt, hogy mi lesz velem. Ne felejtsek el, mindez 1988-ban történt. Legfeljebb az a perspektíva állt előttem, hogy valamilyen egyetemen tanítok majd valamit, ha kijelöl rá a rend.” Az emigrációban nem nagyon ígérkezett más lehetőség.

Ekkor kellett másodszor is választania a kettős identitása között. Német édesanyja és magyar apja kalandos módon ismerkedtek

meg, ő maga 1945 februárjában Berlinben született. Pénzügyi vonalon dolgozó, oroszul és németül is beszélő édesapja pedig rögön a háború után került ki a berlini követségre. Élete első öt évét német környezetben élte, mielőtt visszajöttek Magyarországra, s 1954-ben, a berni foci vb-döntőt követően talán az egyetlen volt az országban, aki nevetni tudott, hiszen a papa csapata kikapott ugyan, de a mamáé nyert. Azután '56 hatása alatt döntötte el, hogy magyar lesz, s bár 1962-ben apja elszánta magát a disszidálásra (a külügyből eltávolították, s a család a belügy slendriánságának köszönhetően épp kint volt a nagyszülőknél, amikor a Magyar Cirkuszi és Varieté Vállalat igazgatójával ő is Németországba utazhatott), ez már így is maradt. „Ha '56-ban megyünk ki, és nem már 17 éves koromban, akkor egészen másképp alakul a sorsom. Biztos, hogy elnémetesedek megint.” Azután, amikor vagy két és fél évtizeddel később újra választás elé került, hogy a német vagy a magyar provinciában lépjen-e be, az döntötte el a kérdést, hogy egy magyar jezsuita pap váljalta el apja temetését. „Matyasovich Henriknek is volt már aznapra elfoglaltsága, mint a többi emigráns lelkésznek, de lemondta. A rendelkezésre állás készsége kódolva van a jezsuiták génjeibe, és ez megragadott.”

A két időpont közt persze történt egy s más. Kiss Ulrich üzemgazdaságot tanult a belgiumi Leuven katolikus egyetemén, elvégezte a fontainebleau-i menedzseriskolát, s tizennyolc év alatt egyre feljebb tornászta magát a luxusipar különböző cégeinek (L'Oréal, Cartier, Loris Azzaro és hasonló) értékesítési és marketing posztjain, Svájcban, Párizsban, Németországban. Vértbeli nemzetközi topmenedzseré nőtte ki magát.

A Kiss család nem volt különösebben vallásos, a papa, amíg a külügyben dolgozott, nem is igazán engedhette meg magának. Fia ma sem talál magyarázatot arra, hogy már nagybeteget, miért kérdezte meg tőle: gondolt-e arra, hogy belép a jezsuitákhoz. „Igaz, egyetemistaként a Pázmányon végzett, és volt is eldugva a könyvszekrényében egy magasztaló könyve a jezsuitákról, amit gyerekkoromban elolvastam.” Meg talán a Pax Romana katolikus mozgalom éves konferenciáin való családi részvétel későbbi közös élménye is megtette a hatását.

Vissza az időben: 1968-at írunk. Az az év nem elsősorban a párizsi diáklázadások miatt maradt emlékezetes Kiss Ulrichnak. A leuveni egyetemen Muzslay jezsuita atya, a Collegium Hungaricum vezetője meghirdette, hogy aki el akar menni a római Pax Romana kongresszusra, annak fizeti az útját. „Rómát mindig is akartam látni, hát föliratkoztam. Tiszta turizmus volt, azt sem tudtam, hogy ezt a »pax izét« eszik-e vagy isszák.” Azután egy csütörtöki liturgia a római katedrálisban olyan élménynek bizonyult, hogy a májusi chartres-i zarándoklatra már nemcsak turistaként iratkozott fel. „Még egy egész nap a zuhogó esőben, s mindig ott van előttem a katedrális. S amikor megérkezel negyvenezer fiatal közé, akik énekelnek, és ezer pap koncelebrál a templomban, hát az egy életre szóló élmény.” Megkapta a meghívást, amire az érkezést az órák, parfümök, szemüvegeretek, ezüst étkészletek ugyan tizennyolc évvel későbbre ki-

tolták, de ahogy mondani szokta: az Úr időnként küldött egy sms-t, hogy is áll a dolog.

Jó világ lehetett régen a Tabánban, a Tabáni Terasz valamennyit átmentett a hangulatából. Az étterem designja jobb, mint a konyhája, de figyelmes a kiszolgálás és délben nyugodt helynek tűnik. Kettesben ülünk egy aprócska teremben. Kiss Ulrich egy, a maga korában nagyon elegáns szórólápot tol elém. Formatervezett fekete porcelán üvegcsé, benne parfüm 1981-ből, az Opus Anni. Kiss Ulrich vállalkozásának a terméke. „Gondoskodni akartam a szüleimről, akik miattam és az öcsém miatt hagyták el az országot. Kitaláltam ezt a projektet, ki volt számolva az utolsó részletéig, csak hát ugye ember tervez, Isten végez, nem úgy ment, ahogy kellett volna.” Ráadásul ekkor derült ki édesapjánál a hasnyálmirigyrák. Az Úr figyelmeztette, bízta rá a gondoskodást, nem az ő dolga.

Ezután már nem talált több kifogást, hogy halogassa a saját feladatát. A tervezett három helyett eltartott ugyan öt évig, amíg a balul sikerült vállalkozásból összejött adósságait rendezni tudta, de az elhatározás megszületett. Amikor pedig utolsó állásában, a Loris

Azzaro németországi marketing és eladási főnökeként sikerült megoldania minden pénzügyi problémáját, felszámolta a lakását és addigi életét. „Annyi maradt hátra, hogy anyámnak be kellett vallani a turpisságot. Kicsit nehezen ment. Szegény elbőgte magát, hogy »Mit csinálsz velem?«” De akkor kezdődött a nyolcnapos lelkigyakorlata, és azt mondta a Szűzanyának: te is anya vagy, ő is anya, intéz-zétek el ezt, asszonyok, egymás között. Valahogy ez is megoldódott, úgyhogy Kiss Ulrich 1988 áprilisában fölszállt a repülőre, hogy Torontóban elvégezze a noviciátust.

A laikusok számára nehezen érthető meg a jezsuita rendben uralkodó kettősség. Egyfelől a szoros hierarchia és a feltétlen engedelmesség a pápának – ha valakinek nem tetszik előjárójának döntése, „annak kifelé nyílik az ajtó”. Másfelől az a szellemi szabadság, amit a különböző felekezetekkel és más vallásokkal folytatott párbeszéd feltételez. „Ez a hivatásunk, s az ember tudja, hogy bátran teheti, amit tesz, hiszen ő erre megbízást kapott. Küldetésben vagyunk” – értelmezi a dolgot Kiss Ulrich. „A hitvallásnak az a lényege, hogy mindenki, aki ezt vallja, hozzánk tartozik, de egyébként csinálhat, amit akar. Nagyon fontos dolog, de abból nem lehet megélni, tehát ez csak a corporate identity része. A lényeg azonban a személyes kapcsolat Istennel, aminek a szintje nem mérhető.”

Mindez az ő esetében azt jelenti: öt éven keresztül készítették fel arra, hogy a Vatikáni Rádió magyar adását vigye. Ám amikor megkapta a diplomáját, és kész volt a feladatra, akkor azt mondták, hogy menjen inkább Magyarországra, és vegye át a Szent Ignác Szakkollégiumot. „Hát, arra abszolút nem voltam felkészülve, de ilyenkor nem okoskodik az ember mindaddig, amíg nincs meggyőződve róla, hogy erre teljességgel képtelen.” Az elmúlt közel másfél évtized éppen az ellenkezőjéről győzhette meg a kételkedőket. Mellette kommunikációt és fundraisinget tanít felsőoktatási intézményekben, a püspöki kar mellett működő médiabizottságban tevékeny- ▶

” Isten országát létrehozni ma ugyanolyan aktuális, mint kétezer éve volt, tehát lehet ezen még dolgozni. ”

” Én a másíknak a személyét akarom elfogadni, nem a hitét. De ehhez meg kell ismernem. ”

kedett, amatőr filmfesztiválokat szervez, blogot vezet, hogy csak néhányat említ-sünk főbb elfoglaltságai közül. A találkozó is egy nagy halom újsággal érkezett, mert „szeretem tudni, mi történik a világban”. Szívesen ül le vitakozni bárkivel, a Szkeptikus Társaságtól Tóta W. Árpád indexes újságíróig. Azt mondja, a közöset

kell keresni, nem letagadva a különbségeket, ám úgy felfogni ezeket, mint a másik gazdagságát. „Én a másíknak a személyét akarom elfogadni, nem a hitét. De ehhez meg kell ismernem.” A kommunikációs kurzusokon azt szokta mondani a hallgatóknak: milyen érdekes, hogy az embernek két füle van, két szeme van, de csak egy szája. „A kommunikáció lényege az odafigyelés.”

Az inkulturáció, vagyis az Evangélium beépítése az adott közeg kultúrájába, az annak megismerésére való igény már menedzserként is könnyen ment Kiss Ulrichnak. „Párizsban a német barátaim sosem értették, hogy engem meghívnak a franciák magukhoz, őket meg csak éttermekbe viszik.” Pedig ez csak annak a kulturális plusznak volt köszönhető, hogy például eljárt a Comédie-Française-be, és az ottani műsort éppúgy meg tudta vitatni vendéglátóival, mint azt, hogy melyik a legjobb fajta osztriga. Ma ezzel a szemlélettel közelít más vallásokhoz, így az iszlámhoz is. „Az első, amit tudni kell, s amit óvatosan ki kell puhatolózni, hogy akivel beszélek, az tulajdonképpen melyik irányzathoz tartozik. Óriási különbségek vannak.” Mesél egy diákjáról, aki Szíriában végez ásatásokat az egyik legnagyobb frank várnál, s aki mindig elragadtatással beszél arról, hogy a szír emberek mennyire szívélyesek. „Fogalmunk nincs arról, hogy van ez a hatalmas, virágzó, rendkívül modern ország. Amikor az ember filmet lát róla, csak bámul: ez most Párizs, vagy tényleg Damaszkusz?” Tehát nagyon sok minden van, amit tiszteletteljesen, csodálattal vesz tudomásul az adott kultúrában, teszi hozzá. A figyelemre méltó, pozitív normákat kell összehasonlítani a sajátjainkkal. „Mindig azt szoktam mondani, hogy 6 milliárd külföldi van. Jó lesz vigyázni, mert a globális világban mi az, hogy külföld?”

Hasonlóképpen nyitottan áll hozzá a szabadkőművességhez is. Azóta érdeklí a téma, hogy a római egyetemen, ahol teológiát és kommunikációt tanult, a New Age-ről előadó professzora azzal kezdte, hogy a szabadkőművességről pedig nem beszél, mert még jövőre is tanítani akar. „Ezt persze poénnak szánta, de azért odamentem hozzá és elbeszélgettünk.” S a professzor hatalmas könyvtárából egy lenyűgöző szellemi műhelyt ismert meg, amelyben a XIX. század végétől a nácikig az absztrakt festőktől

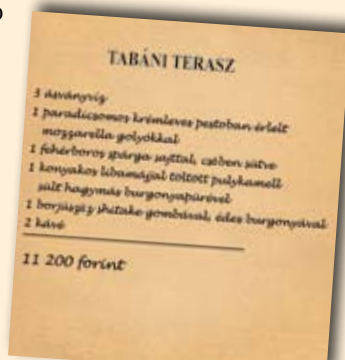

kezdve Leninig és Vilmos császárig nagyon sokan megfordultak, s „ahol kitáláltak a XX. századi Európát.” Azután az is felkeltette az érdeklődését, hogy valahányszor egy modern, nyugati szektát tanulmányozott, kiderült, hogy azt szabadkőműves alapította. „Amikor már a hatodik esetenél voltam, mondtam magamnak, én ennek utánanézek, hogy ez micsoda.” Nem volt egyszerű, mert két fajta irodalom létezik a témáról: az apologetikus meg a támadó. Kevés az igazi szakkönyv, de azért összeszedett párat. Egyszer azután a diákjaival belemertültek a témába, és az egyikük meghívta Békéscsabára, hogy tartson előadást az ottani plébánián. „Na, ezzel azután, mit sem sejtve, egy lavinát

indítottam el, mert mára már vagy ötszáz ilyen előadást tartottam. Most már unom a témát, hogy őszinte legyek.” De tisztába került a kultúrtörténeti háttérrel, le tudja fejteni róla Dan Brownt, a rosslyni meg a sioni turisztikai ügyeskedéseket. „Szabadkőműves barátaim mondják is néha szabódva, hogy ne haragudj, te ehhez jobban értesz. Persze ez így nem stimmel, mert nekem nincs tapasztalatom a rítusnak az emocionális oldaláról, és e nélkül az egész szabadkőművesség nem ér szerintem semmit.”

Addig rendben is van a dolog, amíg a vállalkozó, a mérnök vagy a közjegyző amúgy unalmas életét a beavatási szertartások megfoghatatlan élményével gazdagítja – az emberektől nem lehet elvenni a mesét. De az olyan szektákat, mint az ugyancsak szabadkőműves Ron L. Hubbard által alapított szcientológia, Kiss Ulrich rendkívül veszélyesnek tartja, mert az embereket irracionális magatartásra képes rávenni. „A hiszékeny középosztálybeli emberekből kiszedik az utolsó fillért is”, ugyanakkor nagy befolyással vannak Amerikában, de Európában is a politikára.

Sok mindenről beszélgetünk. Kezdve a Fuggerektől, akiknek az erdélyi bányáit II. Lajos államosítani akarta, erre mozgósították nyugat-európai kapcsolataikat, míg azután – hogy, hogy nem – Zápolya került a trónra. („Mondtam is múltkor a francia nagykövetnek az államosítások kapcsán, nincs új a nap alatt. Egyébként jól elvitatkoztunk a pécsi vízműről.”) Az egyházi szövetkezeti bankok is előkerültek, amelyeknek a létrehozását, szinte nonprofit alapon, Kiss Ulrich már évek óta szorgalmazta. („Most a politika majd megcsinálja, se baj, nem kérek szabadalmi díjat.”) Bármilyen témába kezdünk, a megközelítésmódja szórakoztató és kreatív, ahogyan egy tapasztalt, világlátott, elkötelezetten is nyitott ember asszociál a jelenségekre, lenyűgöző tárgyi tudásából merítve. Valaki egy előadását követően azt írta az interneten, hogy ha ilyenek lennének a vasárnapi misék, tömve lennének a templomok. A katolikus egyháznak pedig manapság kevesebbet kellene magyarázkodnia, hiszen a hit bizalmából és példákblól merít.

LAMBERT GÁBOR

FOTÓ: HARTYÁNYI NORBERT